

ISSN: 2146-1961

Koçak, S.Ç. (2023). Çin'in Geleneksel Hanfu ve Japonya'nın Geleneksel Kimono Giysi Özelliklerinin Karşılaştırılması, *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 14(53), 1276-1293.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.3356>

Makale Türü (ArticleType): Derleme Makale

ÇİN'İN GELENEKSEL HANFU VE JAPONYA'NIN GELENEKSEL KİMONO GİYSİ ÖZELLİKLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

S. Çiğdem KOÇAK

Dr.Öğr. Üyesi, Uşak Üniversitesi, Uşak, Türkiye, cigdem.kocak@usak.edu.tr,

ORCID:0000-0001-5998-6394

Gönderim tarihi: 08.05.2023

Kabul tarihi: 17.08.2023

Yayım tarihi: 01.09.2023

Öz

Çalışmanın amacı, Çin'in geleneksel "Hanfu" ve Japonya'nın geleneksel "Kimono" giysi özelliklerini nitel/tarihsel olarak incelemek ve karşılaştırmaktır. Bu geleneksel giysi özellikleri ile ilgili literatür taramasına dayanan tarama modeli benimsenmiştir. Bulgularda, Çin Han geleneksel giysisi hanfunun, özelliklerini günümüze kadar koruyamadığı açıklanmıştır. Kaynaklar ve görseller ile hanfudan türetilen kimononun ise Çin'in aksine, kültürel alışverişlerde değişime uğramadığı ve böylece orijinal hanfunun birçok temel unsurunun korunduğu belirtilmiştir. Çinlilerin 17. yüzyıl öncesi geleneksel kıyafeti hanfu, Han Çinli etnik grubu tarafından giyilen her türlü geleneksel kıyafetleri içermektedir. Çin toplumunu binlerce yıl aydınlatan Konfüçyüs öğretileri hanfuyu Çin töreninin ve ritüelinin çok önemli bir parçası olarak görmüştür. Bu geleneksel giysinin Han Çinlilerinin tarihi kadar uzun bir geçmişi vardır. Etnik ve estetik özelliklere sahip olan hanfu, 17. yüzyılda Mançu işgalcileri tarafından uygulanan baskı ile ortadan kaldırılmıştır. Mançular, Qing hanedanı (1644-1912) döneminde Çin'i yönetirken Han Çinlilerini yönetmekte büyük zorluk çekeceklerini düşünmüştür. Böylece Mançu sistemindeki tüm Han Çinlileri "Gipao" denilen giysiyi giymek zorunda bırakılmıştır. Zamanla geleneksel Han Çin kıyafeti hanfunun yerini tümüyle Mançu tarzı giysiler almıştır. Tarihi Çin hanfuları günümüzde genellikle sadece festivallerde, dini törenlerde ve filmlerde giyilmektedir. Hanfu genellikle geniş ve uzun kolludur. Eski Çin düşüncesinde ayakların görünmesi kabalık olduğu için hanfu uzun bir giysidir. Kimono ise hanfudan uyarlanmış olmasına rağmen 12. yüzyıldan beri geleneksel bir Japon giysisi olarak kabul edilmiştir. Tarihi akışta hanfunun diğer birçok Asya ülkelerinin geleneksel kostümleri ve stillerinde önemli etkisi olmuştur. Kimonoyu giymek de tıpkı hanfu giymek gibi hem ruhu hem de giysiyi ifade etmektedir. Nesilden nesile aktarılan geleneksel kimonolar, kumaş özellikleri ve desenleri ile bu giysiyi giyenin yaşını, sosyal statüsünü ve tarzını ifade etmektedir. 1600'lerden itibaren Japonya iki yüz elli sene boyunca kapısını tüm yabancılara kapattığı bir dönem geçirmiştir. Bu dönemde Japonlar kendi geleneğine ve sanatına odaklanarak kimono desen ve dokuma sanatını ilerletmeye devam etmiştir.

Anahtar kelimeler: Etnik giysi, hanfu, kimono, inanç, ritüel, gelenek.

A COMPARATIVE STUDY ON CHINA'S TRADITIONAL HANFU AND JAPAN'S TRADITIONAL KIMONO CLOTHING

ABSTRACT

The aim of the study is to qualitatively/historically examine and compare the characteristics of China's traditional "Hanfu" and Japan's traditional "Kimono" garments. A survey model was adopted based on a literature review of these traditional garment characteristics. In the findings, it is explained that the Chinese Han traditional garment hanfu has not been able to preserve its features until today. With the help of sources and visuals, it is stated that the kimono, which is derived from hanfu, has not undergone changes in cultural exchanges, unlike China, and thus many basic elements of the original hanfu have been preserved. Hanfu, the traditional dress of the Chinese before the 17th century, includes all kinds of traditional clothing worn by the Han Chinese ethnic group. The teachings of Confucius, which enlightened Chinese society for thousands of years, recognized the hanfu as a very important part of Chinese ceremony and ritual. This traditional garment has a history as long as the history of the Han Chinese. The hanfu, with its ethnic and aesthetic characteristics, was eradicated in the 17th century due to repression by the Manchu invaders. When the Manchus ruled China during the Qing dynasty (1644-1912), they thought that they would have great difficulty ruling the Han Chinese. Thus, all Han Chinese in the Manchu system were forced to wear a garment called "Gipao". Over time, the traditional Han Chinese dress, the hanfu, was completely replaced by Manchu-style clothing. Today, the historical Chinese hanfu is usually only worn at festivals, religious ceremonies and movies. The hanfu is usually wide and long-sleeved. The hanfu is a long garment because in ancient Chinese thought it was impolite to show the feet. The kimono has been recognized as a traditional Japanese garment since the 12th century, although it was adapted from the hanfu. Historically, the hanfu has had a significant influence on the traditional costumes and styles of many other Asian countries. Wearing the kimono, like wearing the hanfu, signifies both the spirit and the garment. Passed down from generation to generation, traditional kimonos, with their fabric characteristics and patterns, express the age, social status and style of the wearer. From the 1600s onwards, Japan had a period of two hundred and fifty years in which it closed its doors to all foreigners. During this period, the Japanese continued to focus on their own tradition and art, advancing the art of kimono patterning and weaving.

Keywords: Ethnic clothing, hanfu, kimono, belief, ritual, tradition

GİRİŞ

Hanfu, Çince'de "Tian yi wu feng" olarak adlandırılan geleneksel "mükemmel" veya "kusursuz" felsefeden etkilenir. Konfüçyüsün öğretilerinde metafizik anlamda ruh güzelliği Çin geleneksel giyim estetiği üzerinde oldukça etkilidir (Hu, 2014:89-91). Sui (M.S. 581-618) ve Tang (M.S. 618-907) Hanedanları; felsefe, sanat, kültürel aydınlanma ve ekonomik anlamda Çin'in altın dönemleridir. Sui kadınları kısa kollu kısa ceketler ve uzun etekler giyerlerdi. Bu zarif etekler, bugün hala Koreli kadınlar tarafından giyilmekte ve stil olarak göğüs hizasında bağlanmaktadır. Tang Hanedanlığı stillerin ihtişamından dolayı "giysi krallığı" olarak adlandırıldı. Genel olarak, bir kadının giyebileceği üç giysi kategorisi vardı: hufu (ceket), ruqun veya erkek giysileri. Ruqun, bir üst ceket ve altta uzun bir elbise ve etekten oluşuyordu. Bu, Orta Çin'e özgü geleneksel bir tarzı, ancak Tang kadınları, yakının "V" sini dekolte gösterecek kadar derinleştirerek bu geleneği değiştirdi. Bu tarz, Konfüçyüsçülük nedeniyle önceki hanedanlarda kabul edilemezdi. Tang kadın kıyafetleri modern Japon kimonosuna benzemekte ve aynı zamanda Tang erkeklerinin resmi kıyafetlerine benzemekteydi. Erkeklerin resmi kıyafetleri, sağ yakası sola doğru katlanmış iki ipek cübbe içermekteydi. Dış cübbe daha küçüktü, böylece iç cübbenin kolları ve yakaları görünmekteydi. Bütün bunlar belde bir kuşak veya kemerle sabitlenmekteydi. Geniş ve uzun kollar, insanlarla tanışırken elleri örtmek için kullanılırdı, ancak kullanıcının ellerini kullanması gerektiğinde geriye katlanmaktaydı. Hem erkekler hem de kadınlar etek giymekteydi; erkekler eteklerini belden bağlarken, kadınlar eteklerini göğüslerinin üstüne veya daha da üzerinden bağlamaktaydı. Tang Hanedanlığı döneminde daha çok yün, keten ve ipek kullanılmaktaydı. Tang sarayına hediye edilen deve tüyü, su samuru tüyünden ve muz liflerinden yapılmış kumaşlar da kullanılabilmekteydi. Çinliler Pakistan ve Hindistan'dan gelen pamuğu bilmelerine rağmen 1200'lü yıllara kadar pahalı olması sebebiyle tercih etmediler. Ming Hanedanlığı (M.S. 1368-1644) döneminde cübbe, giyimde temel üslup unsuru olarak kabul edildi. Ceketler diğer bir ortak öğeydi. Bir başka tipik Ming giysisi, diz altına kadar uzanan uzun, kolsuz bir ceket olan bijia idi. Kadınlar ayrıca dokuma desenli uzun, bedene oturan, belde fiyonklu elbiseler giyerdi. Ming Hanedanlığı döneminde giysilerde kullanılan renkler ve kumaşlar konusunda katı kurallar vardı. Örneğin, yalnızca imparator sarı renk giyebilmekteydi. Nakış, tarihi Çin giysilerinin önemli detaylarındandı. Çin nakışlarında ejderhalar, anka kuşları, kaplanlar, çiçekler, bitkiler ve geometrik şekiller önemli bir yer tutmaktadır. Ejderha Çin kültüründeki en güçlü yaratıktır. Çin nakışı özellikle Qin ve Han Hanedanları döneminde önem kazandı. Çin nakışının zirvesi Song Hanedanlığı dönemindeydi (Wang, 2012: 8-24). Kimono ise T şeklinde ayak bileğine kadar düz inen, uzun kollu geleneksel Japon giysisidir. Yarım metreye kadar genişleyen kollar bilek ucunda daha da genişlemektedir. Kimono sol taraf üste gelecek şekilde beden etrafına sarılarak, Obi denen geniş bir kuşak ile arkadan bağlanmaktadır. Kimonoya biçim veren onu giyen kişinin beden yapısıdır. Form itibari ile cinsiyet ve yaş ayrımı anlaşılamamaktadır. Bu ayırım, kullanılan renk, desen ve süslemelere bağlı olarak ortaya çıkmaktadır (Ayrıncı, 2010: 161-201). Tarih boyunca Japonya; Çin, Kore, Hindistan ve Güneydoğu Asya'dan tekstil, tekstil teknikleri ve tasarımlarını ithal etmiştir. 9. yüzyılda saray kadınları juni-hitoe denilen on iki veya daha az parçadan oluşan giysiler giymiştir. Saray dışındaki kadınlar ise beyaz renkli günlük kosodeler giymiştir. Kimonolar kosodeden türetilmiştir. Kosode ise Hanfudan türetilmiştir. Japon geleneksel giysisi kimononun özellikleri yüzyıllarca korunabilmiştir ve Hanfunun orijinaline çok yakın benzerlik göstermiştir. Kimono, aslında Hanfu'dan uyarlanmış olsa da 12. yüzyıldan beri bir Japon giysisi olarak

kabul edilmiştir. Komşu ülkeler arasındaki kapsamlı kültürel alışverişlerde Çin'in aksine geleneksel Japon ve Kore kıyafetleri, Çin kadar etkilenmemiş ve böylece orijinal Hanfu'nun birçok temel unsuru korunmuştur. Aile yadigârı olan kimonolar, modeli değişmeksizin nesilden nesile aktarılmıştır. Kimonolar; kumaş kalitesi, rengi, motifi ile giyen kişinin yaşını, sosyal statüsünü ve tarzını ifade etmektedir. Kimonoların boyu, bele bağlanan obiler yardımı ile belde toplanarak, istenilen uzunlukta sabitlenebilmektedir. Momoyama Döneminde (1573-1603) kimono desen zenginliği çok üst seviyede idi. 1600'lerden itibaren Japonya iki yüz elli sene boyunca kapısını tüm yabancılar kapattığı bir dönem geçirdi. Bu dönemde Japonlar geleneklerine ve sanatlarına odaklandı. Desen ve dokuma sanatı ilerlemeye devam etti (Wang, 2012: 8-24). Bu çalışmada kimono geleneksel giysisinin Çin Han giysisi hanfudan türetildiği süreç tarihsel olarak incelenmiştir. 17. yüzyılda Mançu işgalcileri tarafından uygulanan baskı ile ortadan kaldırılan geleneksel hanfunun yerini tümüyle Mançu tarzı giysiler almıştır. Hanfu zamanla unutulurken, nesilden nesile aktarılan kimonolar, hanfunun biçim özelliklerini koruyabilmiştir. Tarihsel süreçte sürekli gelişen desenler ve dokumalar da kimono giysi özelliklerini en üst noktaya taşımıştır.

Geleneksel Çin Giysisi Hanfu'nun Tarihi ve Özellikleri

Hanfu, Han Çinli etnik grubu tarafından giyilen her türlü geleneksel kıyafeti kapsar. Hanfu, 17. yüzyılda Mançu işgalcileri tarafından ortadan kaldırıldı. Hanfu, 3000 yıldan fazla kayıtlı bir tarihe sahiptir. Bu geleneksel giysi yarı efsanevi Xia Hanedanlığından (M.Ö. 21-16) Ming Hanedanlığı'na (M.S.1368-1644) kadar Han Çinlileri tarafından giyildiği bilinmektedir. Birçok Asya ülkesinin geleneksel kıyafetleri, özellikle Japonya ve Kore olmak üzere Hanfu'dan etkilendi. Budizm'in yükselişiyle birlikte lotus ve hanımeli gibi dekoratif motiflerin giysilerde büyük oranda yer almasıyla, renk ve desenler daha parlak ve canlı hale geldi. Aynı zamanda kuzeyli göçebe kabilelerin güneye gelmesi ve etnikler arası iletişimin devam etmesi nedeniyle Kuzey Hu halkının giyimi ve yaşantısı Han halkı arasında popüler hale geldi. Görsel 1'deki Zaju giysisi, Wei ve Jin hanedanları (M.S.189-265) döneminde ortaya çıkan bir tür kadın kıyafetidir. O dönemde rahat, geniş kollu zarif kıyafetler giyinmek moda haline gelmişti (Wang, 2012: 8-24).

Görsel 1. Zaju Giysisi (Wang, 2012).

Shenyi, Shang öncesi dönemlerden Han Hanedanlığı'na kadar giyilen bir tür Han Çin giysisidir. "Shen" derin ve "Yi" giysi anlamındadır. Bu nedenle "Shenyi" kelimenin tam anlamıyla vücudu giysilerle derinlemesine sarmak anlamına gelmektedir. Uzun elbisenin kolları genişti, üst giysi ve alt giysi birbirine bağlıydı. Shenyi'nin üslubu ayin ve ritüellere uygundu (Wang, 2012: 8-24).

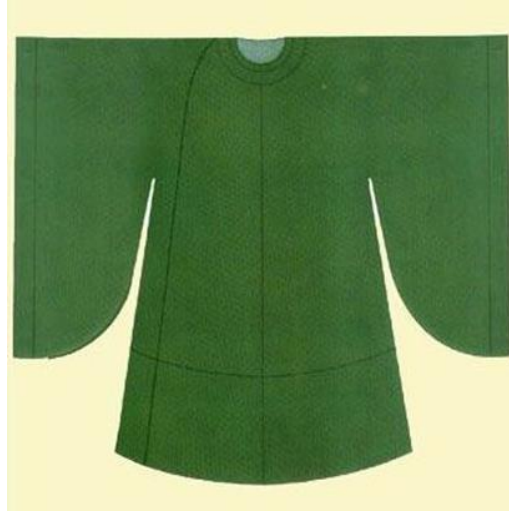
Zamanla Shenyi, Han hanedanı çevresinde Quju'ya (Görsel 2) yani kavisli bir elbiseye dönüştü. Ön giysi vücudu sağa doğru sarmaktaydı. Yakası koltuk altına kadardı ve belin hemen altından ipek kurdele ile bağlanmaktaydı (Wang, 2012: 14-25).

Görsel 2. Quju Giysisi (Wang, 2012).

Zhiju giysisi Batı Han'da ortaya çıktı. Resmî törenlerde giyilmesine izin verilmemekteydi. Çünkü Quju'nun kumaşı vücudu birkaç kez sararken, Zhiju sadece önde bir kez üst üste binmekteydi ve bu durum vücudu ortaya çıkarabilmekteydi. İç çamaşırı geliştirildiğinde, Zhiju daha popüler hale geldi ve yavaş yavaş Quju'nun yerini aldı. Wei, Jing ve Kuzey ve Güney Hanedanları tarafından bol giysilere dönüştü. Bunlar uzun kurdeleli bol elbiselerdi. Erkeklerin uzun elbiseleri giderek daha rahat ve basit hale gelirken, kadınların uzun elbiseleri daha ayrıntılı ve karmaşık hale geldi.

Farklı kültürlerin etkisiyle, Sui ve Tang Hanedanlığı'nda yuvarlak yakalı elbise "Jialanpao" (Görsel 3) ortaya çıktı. Bu kıyafet memur kıyafeti olarak kullanmakta ve liyakat sırası kumaş rengine göre ayrılmaktaydı. Siviller sadece beyaz olanını giyebilmekteydi (Wang, 2012: 14-25).

Görsel 3. Jialanpao Giysisi (Wang, 2012)

Ruqun (Görsel 4), Çin'de en uzun geçmişi olan temel giyim biçimlerinden biridir. "Ru" üst giysi anlamına gelir, genellikle uzun ve dar kolludur. Sağa bağcıklı çapraz yaka, sol tarafı sağ taraf ile örtüştürmektedir. "Qun" alt etek anlamına gelir. Giyildiğinde, vücuda sarılır ve sabitlenmesi için bağcıklıdır. Ruqun giysisi hanedandan hanedanlığa kumaş, baskı, renk ve genişlikte benzersiz özelliklere sahiptir (Wang, 2012: 8-24).

Resmi Hanfu, bu giysiyi giymeye yetkili özel kişiler tarafından yalnızca belirli günlerdeki önemli törenlerde giyilmekteydi. Resmi giysiler, dizlere kadar uzanan siyah veya koyu mavi bir üst giysiden oluşmaktaydı (Zeng, 2011: 9-13).

Tang kadınları geleneksel stili miras aldılar ve onu daha da geliştirdiler, yakayı açtılar. Yeni tarz Tang Hanedanlığı'nın açık fikirli aristokrat kadınları tarafından kısa sürede benimsendi. Konfüçyüs klasiklerine göre önceki hanedanlarda kadınlar tüm vücutlarını örtmek zorundaydı (Wang, 2012: 14-25).

Görsel 4. Ruqun Giysisi (Wang, 2012)

Görsel 5. Beizi Giysisi (Yu, 2011).

Beizi (Görsel 5), Song hanedanlığında hem erkekler hem de kadınlar arasında popüler olan önden kapamalı bir paltodur (Wang, 2012: 14-25).

Beizi'yi, yüksek veya orta tabakadan insanlar yaygın olarak giymektedir. Ağır işçiler, rahatlıkları için kısa ceket ve pantolonları tercih etmekteydiler. Beizi'nin Song Hanedanlığı dönemindeki popüleritesi, o dönemin kültürel gelişimiyle yakından ilişkilidir. Giyim tarzlarında çok daha abartılı olan Tang halkıyla karşılaştırıldığında, Song halkı çekingen ve kontrollü zarafeti tercih etmekteydi (Wang, 2012: 8-24).

Bijia (Görsel 6), Ming Hanedanlığı döneminde Beizi'ye çok benzeyen tipik bir kadın ceketidir. Beizi'den farkı Bijia'nın kollarının olmamasıdır. Giysinin boyu diz altındadır. Bijia, kadınların ince görünmesine katkı sağlamaktadır (Wang, 2012: 14-25).

Görsel 6. Bijia Giysisi (Yu, C.H. 2011)

Hanfu'nun Asya Giysileri Üzerine Etkileri

Konfüçyüs, Hanfu'yu Çin töreninin ve ritüelinin çok önemli bir parçası olarak görmekteydi. Qing hanedanı (M.S. 1644-1912) döneminde Çin'i yöneten Mançular, hanedan yasaları uyarınca, Mançu sistemindeki tüm Han Çinlileri Mançu tarzı giysiler (Gipao giysisi) giymeye zorlandılar (Wang, 2012: 8-24).

Mançular, ata binmek ve okçuluk için uygun olan yanları yırtmaçlı Mançuryan "changpaos" adı verilen uzun, bol cüppeler (Görsel 7) giyerlerdi. Mançular, Han Çinlilerine de orijini changpaos olan ve gipao adı verilen giysiler giymelerini veya ciddi sonuçlarla yüzleşmelerini emrettiler (<https://signal.supchina.com/a-brief-history-of-the-qipao-chinas-sexiest-dress/>).

Görsel 7. Mançuryan *Changpaos* Giysisi (<https://signal.supchina.com/a-brief-history-of-the-qipao-chinas-sexiest-dress/>)

19. yüzyılın sonlarında ise Çin batı tarzından etkilenmişti. 1960-1970'lerde, Büyük Kültür Devrimi ile renksiz, bireysellikten ve cinsiyet ayırımı uzak giysiler giyildi. Geleneksel Han Giyimi tarihe karıştı. Unutulan Han Çin kıyafetlerini yeniden tanıtmak için 2003'de Çin'de harekete geçildi. Temel amaç halkı etnik giyim mirasından haberdar etmek ve kültürel gelenekleri canlandırmaktı (Wang, 2012: 8-24).

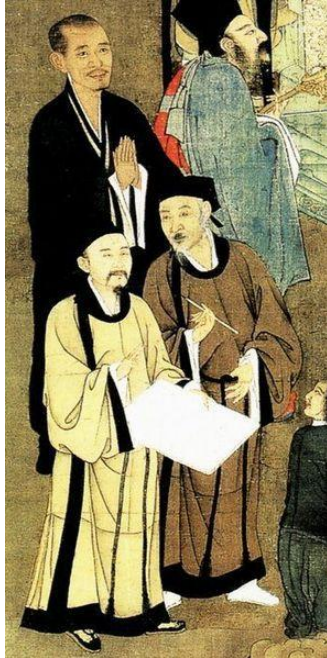
Bugün, tarihi Çin hanfuları genellikle sadece kostüm olarak festivallerde ve dini törenlerde giyilmektedir. Hanfu genellikle geniş ve uzun kolludur. Ayrıca eski Çin düşüncesinde ayakların gösterilmesi kaba bir davranış olduğu için uzun bir giysidir (Tibberts, 2021:4-43).

Shang Hanedanlığı döneminde (M.Ö. 1600-1027) tam bir Hanfu birkaç parçadan oluşmaktaydı; Yi: her iki cinsiyet tarafından giyilen herhangi bir açık çapraz yakalı giysidir. Shan: Yi üzerine giyilen çapraz yakalı gömlek veya cekettir. Qun veya Shang; kadınlar ve erkekler için etektir. Ku ise pantolondur. Hanfu'nun geniş ve hacimli kolları vardır. Üç ana Hanfu türü vardır, resmi olmayan hanfu, resmi hanfu ve mahkeme hanfusu. Resmi olmayan hanfu, her iki cinsiyet için de üst parçanın pantolon veya etekle birleştirilmesi ile dikilen tek parçayı içermektedir (Görsel 8).

Görsel 8. Resmi olmayan Hanfu: Shenyi (Ming Hanedanlığı M.S. 1368-1644) (Zeng, 2011)

Görsel 9. Resmi Hanfu: Yuanlingshan (Ming Hanedanlığı M.S. 1368-1644) (Zeng, Y. 2011).

“Yuanlingshan” isimli hanfu giysisi (Görsel 9) kamusal ve akademiktir ve yuvarlak yakalıdır.

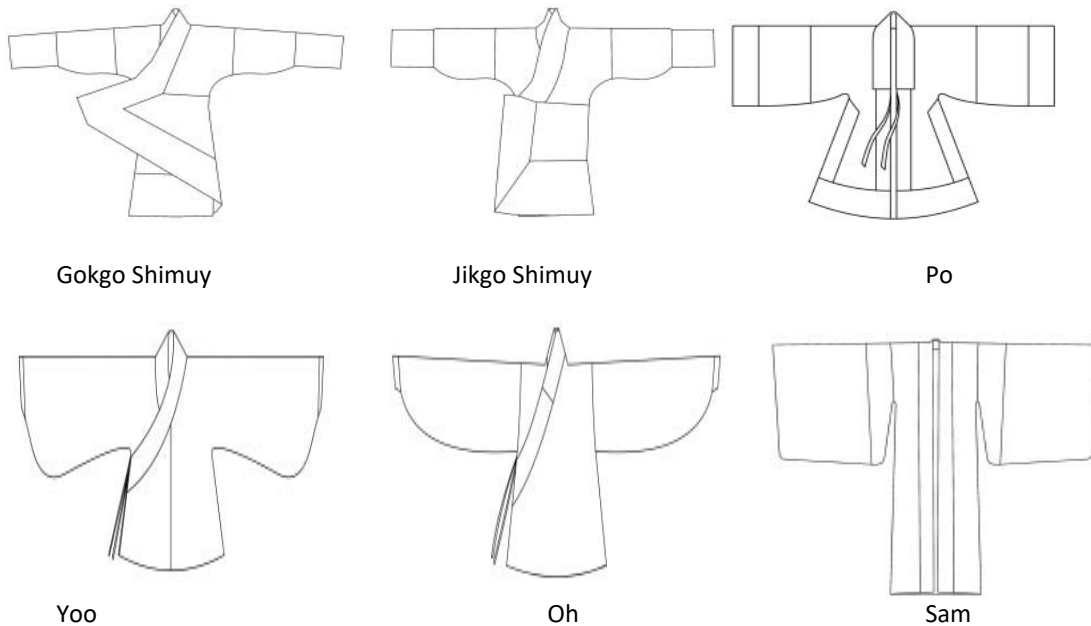

Görsel 10. Mahkeme Giysisi: Mianfu (Han Hanedanlığı 206 M.S.-220 M.Ö) (Zeng, Y. 2011).

Mianfu; mahkeme giysisini ve ayrıca memurların veya soyluların tören giysisini ifade etmekteydi (Görsel 10). Bu giysi imparatorların törensel taç giyme törenlerinde giyilmekteydi. Mianfu mahkeme giysileri ise birçok karmaşık katmandan ve süslemelerden oluşabilmekteydi. Bu üç tür giysinin tipik özelliği geniş ve hacimli kollarıdır. Bu giysilerde işlemeli kenarlar, süslü şeritler, dökümlü kumaşlar, omuzlarda motifler ve belde kuşaklar kullanıldı. Bilgeligi yansıtan motif işlemler için sert brokar kumaşlar kullanılmaktaydı. Yani geleneksel Çin giysisi Hanfu, Asya'nın geleneksel kostümlerinin stillerini önemli ölçüde şekillendirdi (Zeng, 2011:9-13).

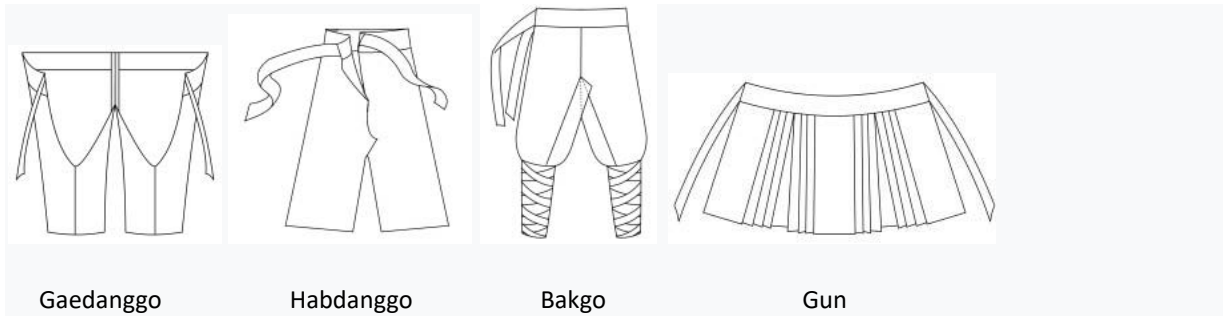
Komşu ülkeler arasındaki kültürel alışverişlerde Çin'in aksine, geleneksel Japon ve Kore kıyafetleri, Çin kadar etkilenmemiş ve böylece orijinal Hanfu'nun birçok temel unsuru korunmuştur. Kimono aslında Hanfu'dan uyarlanmış olsa da 12. yüzyıldan beri bir Japon giysisi olarak kabul edilmiştir (Zeng, 2011:77).

Görsel 11 ve 12'de Hanfu alt ve üst giysi çeşitleri görülmektedir (Chen-Suh, 2021:11-114)

Görsel 11. Hanfu Üst Giysi Çeşitleri (Chen, Suh, 2021)

Görsel 12. Hanfu Alt Giysi Çeşitleri (Chen, Suh 2021)

Geleneksel Japon Giysisi Kimononun Tarihi ve Özellikleri

Günümüz kimonosu Heian döneminde (M.S. 794-1192) oluşmaya başlamıştır. Heian döneminde Japon kültür ve sanatı en zengin dönemine girmişti. Bu dönemde Kadın kimonoları, 10, 12, 15 hatta 20 kat giyilebilmekteydi. Muromachi döneminin (1336-1573) başlamasıyla birlikte savaş kıyafetleri sadeleştirildi. Kimonolar artık tamamen hakama'sız (etek ve pantolon) giyilen kosode'lere (Görsel 13) dönüştü. Momoyama Döneminde ise (1573-1603) savaşçılar hakama denen bir çeşit pantolon ve üstüne kol uçları büzgülü giysi giymişlerdi. Edo Döneminde (1601-1867) samuray giysisi yapmak, kimono sanatını çok iyi konuma getirdi. Meiji (1868-1912) döneminde Japonya'nın modern tarihinin başladı. Bu dönemde batının kıyafet ve alışkanlıkları benimsendi.

Bayan kimonoları kumaşına, rengine, giysi kol uzunluğuna, obi (kuşak) ayrıntılarına ve nasıl bağlandığına, giyenin yaşına, sosyal statüsüne, medeni durumuna ve mevsimine göre değişiklik göstermektedir. Evlenmemiş kadın, "Furisode" olarak isimlendirilen kimono giymektedir. Bu kimononun kolları ayak bileklerine kadar uzanır ve renklidir. Erkek kimonoları ise genellikle mavi, siyah, kahverengi, gri veya beyazdır (Ayranpınar, 2010: 161-201).

Görsel 13. Kosode, Geç Edo Dönemi (1615-1868) (<https://www.metmuseum.org/art/collection/search/648202>)

Japon İmparatorluğu saray halkının, gününün çoğunu yerde oturarak geçirmesi sebebiyle Çin'den alınan giysi modelleri daha tok, daha hacimli bir şekle dönüştürülmüş ve alt alta giyilen birçok iç giysi eklenmişti. 9. yüzyılda saray kadınları juni-hitoe denilen (Görsel 14) on iki parça anlamına gelen giysiyi, saray dışındaki kadınlar ise beyaz renkli günlük kosodeleri giymekteydi.

Görsel 14. Juni-hitoe (https://64.media.tumblr.com/tumblr_m3yzxp9Pr1r4h1uyo2_1280.jpg)

Kimono giysilerinde güzellik anlayışı, kadının fiziksel özelliklerine göre değil kimono özelliklerini oluşturan kumaş, renk, desen, kuşak, motif v.b. seğimindeki estetik anlayışa göre değerlendirilmektedir. 12. yüzyılda Kamakura savaşçıları tarafından Zen Budizmi benimsendi. Zen estetiği ile kusurlu, rastlantısal ve sade dekoratif zevkler oluştu. Kimonolar, 14. yüzyılda hakamasız giyilen kosodelere dönüştüler. Momoyama Döneminde (1573-1603) geğmişteki Heian Döneminde (M.S. 794-1192) göre desen zenginliği üst seviyedeydi. Edo Dönemi (1603-1867) aşını süslemeci bir dönemdi. 1600'l  yıllardan itibaren Japonya iki yüz elli sene boyunca kapısını tüm yabancılara kapattığı bir dönem geçirdi. Bu dönemde Japonlar kendi ilerine dönerek gelenek ve sanatlarına odaklandılar. Dokuma sanatı, Edo Dönemi'nde (1603-1867) daha da geliştirildi. 1850'lerde dış dünyaya kapılarını açmak zorunda bırakılan Japonya, tüm dünyayla hızlı bir iletişim içine girdi. Pratiklik ve rahatlık konusunda günlük hayatın gereksinimlerine ayak uyduramayan kimonolar sadece geleneksel törenlerde giyilmeye başlandı. Cinsiyet ayrımı yapmayan, kişinin fiziksel özelliklerini değil giysi estetik özelliklerini ortaya çıkaran kimonolar, Japon kültüründe ruhu biçimlendiren önemli bir kültür ögesidir. (Günay, 2009:33-48).

Görsel 15. Heian Dönemi Kosode (M.S. 794-1185) (Mori, 2012)

Heian döneminde Kosode (Görsel 15) soyluların kıyafetlerinin altına giyilmektedir.

Görsel 16. Geç Muromachi (M.S. 1336-1573) Döneminde Momoyama (M.S. 1573-1603) Döneminde Kosode (Mori, 2012).

Geç Muromachi döneminde kosode (Görsel 16) yükselen sınıfta günlük dış giyim olarak uyarlanmıştır. Kosodenin kolları daha kısa ve fiziksel aktiviteye uyacak şekilde tasarlanmıştır.

Görsel 17. Erken Edo Dönemi Kosode (M.S. 1603-1868) (Mori, M. 2012)

Görsel 17’de Kosode yükselen sınıflarda günlük resmi dış giyim olarak benimsenmiştir. Kol yuvarlak ve obi (kuşak) incedir. Bu dönemin giysileri, cesur bir desen tasarımına sahiptir.

Görsel 18. Orta Edo Dönemi Lüks Kadın Giyimi (M.S. 1603-1868) (Mori, 2012)

Orta Edo döneminde kadın giyimi daha lüks hale gelmiştir. Obi daha geniştir ve kollar daha uzundur (Görsel 18). Geniş obi giysisinin genel tasarımını farklılaştırmıştır. Kollar şekil olarak daha kare hale gelmiştir.

Görsel 19. Geç Edo Döneminin Sonlarında Kadın Giyimi (M.S. 1603-1868) (Mori, 2012)

Geç Edo döneminde kadın giysileri daha dekoratiftir (Görsel 19). Desenler büyük ve giysi genellikle daha geniş ve kolları daha uzundur.

Görsel 20. Edo Dönemi Sonu Kosode (M.S. 1603-1868) (Mori, 2012)

Edo döneminin sonlarında kosodenin tasarımı (Görsel 20) çok daha sade ve basittir fakat iç çamaşırları daha dekoratiftir.

Görsel 21. Meiji Döneminden (M.S. 1868-1912) Showa Dönemine (M.S. 1926-1989) Kosode (Mori, 2012).

Meiji döneminde kimononun tasarımı (Görsel 21) kimyasal boyaların kullanılmaya başlanmasıyla mümkün olan daha geniş bir renk yelpazesi ve renk kombinasyonu ile daha göz alıcı hale gelir.

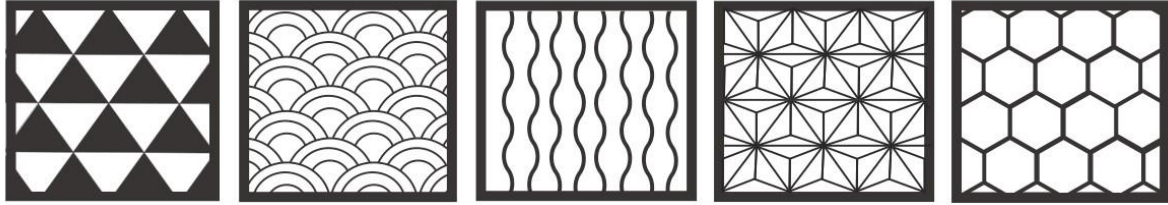
Görsel 22. Çağdaş Kimono (Mori, 2012)

Günümüz Kimonosu (Görsel 22) artık çoğunlukla geleneksel etkinliklerde ve resmi kıyafet olarak giyilmektedir (Mori, 2012:121).

Kimonolarda en çok kullanılan geleneksel motif ve desenler Görsel 23 ve Görsel 24’de görülmektedir (Sato, 2010:27-29).

Görsel 23. Sırasıyla, kar tanesi, kiraz çiçeği, erik çiçeği, çam ve bambu deseni (Sato, 2010)

Görsel 24. Geleneksel Japon Kumaş Desenleri (Sato, 2010)

SONUÇ

Çinlilerin 17. yüzyıl öncesi geleneksel kıyafeti Hanfu, Han Çinli etnik grubu tarafından giyilen her türlü geleneksel kıyafetleri kapsamaktadır. Çin geleneksel “Hanfu” giysi estetiği Konfüçyüsün öğretileri ile şekillenmiştir. Konfüçyüs öğretileri Hanfu’yu Çin töreninin ve ritüelinin çok önemli bir parçası olarak görmüştür. Etnik ve estetik kimliği olan Hanfu geleneksel giysisi 17. yüzyılda Mançu işgalcileri tarafından uygulanan baskı ile ortadan kaldırılmıştır. Mançular, Qing hanedanı (1644-1912) döneminde Çin’i yönetirken Han Çinlilerini yönetmekte büyük zorluk çekeceklerini öngörmüştür. Mançu sistemindeki tüm Han Çinlileri “Gipao” denilen giysiyi giymek zorunda bırakılmışlardır. Bu sebeple geleneksel Han Çin kıyafeti Hanfu’nun yerini zamanla Mançu tarzı giysiler almıştır.

Hanfu genellikle geniş ve uzun kolludur. Eski Çin düşüncesinin halka açık yerlerde ayakların gösterilmesi kabalık olduğu için hanfu uzun bir giysidir. Hanfu’nun diğer birçok Asya ülkelerinin geleneksel kostümleri ve stillerinde önemli etkisi olmuştur. Hanfu sadece bir giysi değil aynı zamanda ruhu biçimlendiren önemli bir kültür öğesidir.

Japon Hükümdarlığı milattan sonra 6. yüzyılda Çin Hükümdarlığından çeşitli kıyafetler ithal etmeye başlamıştır. Tarih boyunca Japonya; Çin, Kore, Hindistan ve Güneydoğu Asya’dan tekstil, tekstil teknikleri ve tasarımlarını ithal etmiştir. Saray halkı günün çoğunu yerde oturarak geçirdiği için Çin’den alınan giysi modellerine üst üste giyilen birçok iç giysi eklenmiştir. 9. yüzyılda saray kadınları juni-hitoe denilen on iki veya daha az parçadan oluşan giysiler giymiştir. Saray dışındaki kadınlar ise beyaz renkli günlük kosodeler giymiştir. Japon kimonoları kosodeden, kosede ise Çin geleneksel giysisi hanfudan türetilmiştir. Japon geleneksel giysisi kimononun özellikleri

yüzyıllarca korunabilmiş ve Hanfunun orijinaline çok yakın benzerlik göstermiştir. Ancak Çinliler geleneksel giysileri Hanfunun ilk özelliklerini koruyamamıştır. Kimono, aslında Hanfu'dan uyarlanmış olsa da 12. yüzyıldan itibaren bir Japon giysisi olarak kabul edilmiştir. Komşu ülkeler arasındaki kültürel alışverişlerde Çin'in aksine geleneksel Japon kıyafetleri, Çin kadar etkilenmemiş ve böylece orijinal Hanfu'nun birçok temel unsuru korunmuştur. Aile yadigârı olan kimonolar, modeli değişmeksizin nesilden nesile aktarılmıştır. Kimonolar; kumaş kalitesi, rengi, deseni ile giyen kişinin yaşını, sosyal statüsünü ve tarzını ifade etmektedir. Kimonoların boyu, bele bağlanan obiler yardımı ile belde toplanarak, istenilen uzunlukta sabitlenebilmektedir. Momoyama Döneminde (1573-1603) geçmişteki Heian Dönemine (M.S. 794-1192) göre desen zenginliği çok üst seviyedeydi. Momoyama dönemi aynı zamanda ardından gelecek olan Edo Döneminin (1603-1867) aşırı süslemeci tarzından da farklıydı. Edo Dönemi'nde (1603-1867) dokuma sanatı daha da geliştirildi. On altıncı yüzyıldan itibaren Japonya iki yüz elli yıl kendi içlerine dönerek geleneklerine ve sanatlarına odaklandılar. 1850'lerde dış dünyaya kapılarını açmak zorunda bırakılan Japonya, tüm dünyayla hızlı bir iletişim içine girdi. Pratiklik ve rahatlık konusunda günlük hayatın gereksinimlerine ayak uyduramayan kimonolar sadece geleneksel törenlerde giyilmeye başlandı.

Gerek hanfu gerek kimono cinsiyet ayrımı yapmayan, kişinin fiziksel özelliklerini değil giysi estetik özelliklerini ortaya çıkaran ve ruhu biçimlendiren önemli bir kültür öğesidir.

Bazı toplumlar küreselleşmeyi benimsemişken, diğerleri buna karşı çıkarak seçici davranmıştır. Japon kimonoları bu anlamda zamana direnmiştir. Çin geleneksel giysisi Hanfu ise birçok Asya ülkelerinin kostümleri ve stillerinde önemli etkisi olmasına rağmen aslını koruyamamıştır. Günümüzde Çinliler; festivallerde, dini törenlerde ve filmlerde tarihi Çin hanfularını yaşatmaya ve tanıtmaya çalışmaktadır.

Etik Metni

Bu makalede dergi yazım kurallarına uyulmuş, çalışmanın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davranılmıştır. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir.

Yazarın Katkı Oranı Beyanı: Bu çalışmada yazarın katkı oranı %100'dür.

KAYNAKÇA

- Chen, J., & Suh, S. (2021). Development of hip-hop fashion design by applying Chinese hanfu elements to SCAMPER technique. *Journal of Fashion Business*, 25(1), 108–132. <https://doi.org/10.12940/jfb.2021.25.1.108>
- Günay A. (2009). Çağdaş Giysi Tasarımında Sanatsal Biçim Arayışları (İssey Miyake Ve Kuşağı Örneğinde), *Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Tekstil Anasanat Dalı Yüksek Lisans Tezi*, s:33-48. <https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/488856>
- Hu, S. (2014). Hanfu elements in modern fashion design and innovation. *Asian Social Science*, 10(13). <https://doi.org/10.5539/ass.v10n13p89>
- Huang, C. (2011). *The integration of Chinese historical costumes and contemporary women's fashion: with special reference to the Shuitianyi*. <https://www.open-access.bcu.ac.uk/4907/>
- Mori, M., & Dickens, P. (2012). History and techniques of the kimono. In *University of Huddersfield Press eBooks* (pp. 117–134). <https://doi.org/10.5920/shibusa.08>
- Özbekçi, S. (2010). 17.-18. Yüzyıl Döneminde Osmanlı Kaftanları Ve Japon Kimonoları Üzerine Karşılaştırmalı Çözümlemeler, *Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Tekstil Anasanat Dalı Sanatta Yeterlik Tezi*, s: 161-201.
- Sato, C. (2010). *Regarding fashions in 20th century women's kimono* [RMIT University]. <https://researchrepository.rmit.edu.au/esploro/outputs/graduate/Regarding-fashions-in-20th-century-womens/9921861598601341#file-0>
- Tibberts, J. (n.d.). *Investigating How Qipao and Hanfu Dresses are Representative of China*. Scholars Crossing. <https://digitalcommons.liberty.edu/honors/1089/>
- Wang, H. (2014). *Cultural Influences on Toy Design* [Master's thesis, University of Cincinnati]. OhioLINK Electronic Theses and Dissertations Center. http://rave.ohiolink.edu/etdc/view?acc_num=ucin1406810905
- Zauhar, C. (2020, May 20). *A brief history of the qipao: China's sexiest dress - SupChina*. SupChina. <https://signal.supchina.com/a-brief-history-of-the-qipao-chinas-sexiest-dress/>
- Zeng, Y. (2011). "Chinese Influence On Western Women's Dress In American Vogue Magazine, 1960-2009", LSU Doctoral Dissertations, 1960-2009 Louisiana State University, s:9-13.
- Zeng, Y. (2022). *Chinese influence on western women's dress in American Vogue magazine, 1960-2009*. https://doi.org/10.31390/gradschool_dissertations.3735
- Court Lady's Garment (Kosode) with Swallows and Bells on Blossoming Cherry Tree | Japan | Meiji period (1868–1912) | The Metropolitan Museum of Art*. (n.d.). The Metropolitan Museum of Art. <https://www.metmuseum.org/art/collection/search/648202>
- Tumblr: Image*. (n.d.). Tumblr. https://64.media.tumblr.com/tumblr_m3yzjxp9Pr1r4h1uyo2_1280.jpg